

Verujmo v srečo!

Vsi bomo vstali. Iz grobov in iz pozabljenosti se bomo vrnili v življenje nesmrtnosti. Pozabljeni bo žalost zemskih dni in kakor kratek sen bo spomin na njo. Ožarjeni z zarjo sreče bomo šli v večna domovanja.

Ustvarjeni smo za srečo. Delež na njej nam je pripravljen. Če ga bomo hoteli, ga bomo prejeli. Kadar ga prejmemo, nam nikoli več odvzet ne bo.

Treba je, da to ponovno poudarimo. Tako radi namreč v dejanjih in ravnanjih na to pozabljamo. Zato so često mračne naše misli, je v žalost pogreznjeno naše srce.

Nimamo prav. Brez števila jih je bilo pred nami, ki so trpeli in se borili, kakor mi. Ni jim bilo v dolini solza s cvetjem posuto, pa so v svojih delih vendar vztrajali, se prizadevali za lepo in dobro, in so zmagali.

Vsi svetniki v nebesih, velikanska nepregledna armada s slavo ovenčanih borcev vseh narodov je tako pred nami. Za zgled so nam dani, da mi ne bi mislili, da je nam nemogoče doseči, kar so oni dosegli.

Neosnovano in neupravičeno je zato mračnost in zagrenjenost. Nasprotno pred nami vsemi leži kakor neizmerna poljana velik svetel dan brezkončnega življenja. V trudu in trpljenju, da prispejemo vanj, v premnogem bdenju in znojenju zato dvignimo svoje glave v veri, da nas vsak zemski dan približuje dosledno temu večnemu dnevu. Vanj bomo vstali iz navidezne smrti prerajeni in za svoja dela bomo s častjo ovenčani. Čim večji je delež preizkušnje, tem večji bo delež plačila.

Gremo na visoko goro. V dolini je megla in prah, v gori je jasno in svetlo. Pot je strma, je težavna in naporna. Toda čim višje smo, čim bližje smo vrhu, čim več je za nami poti in njenih težav, tem veselje postaja v duši, tem bolj je srce razigrano. Ko pridemo na goro, zavriskamo in vabimo za seboj še druge v solnično svetlobo.

Res je. Danes jih je brez števila, ki za pot na goro ne marajo. Gladke in ravne ceste ljubijo. V strmine se nočejo vzpenjati, ker bežijo pred napori. Nočejo za pravim življenjem, za velikim ciljem, ki žrtve zahteva. Zapustili so resnico in v smeteh sveta, v katerih iščejo izgubljeno srečo, izgubljajo sebe, v svoji slepoti vabijo na zgrešena pota tudi druge in jih hočejo pritegniti k svojem žalostnemu opraviilu. Toda danes to ne sme motiti.

Vsi svetniki, borci za ideale resnice, pravice in ljubezni na zemlji niso brskali po smeteh, niso gazili po blatu, niso iskali lagodnosti, pa so postali junaki v svojih nesmrtnih delih.

Na njihova pota tudi nas kliče življenje. Tako kakor oni moramo tudi mi sprejeti naloge, ki jih za nas stavijo časovne preizkušnje in jih izpolniti po svojih najboljših močeh. Ob bremenih nikoli ne smemo pozabiti, da niso večna in da bodo prešla. Ob meji zemskega, vsega minljivega, nam bodo odvzeta prav do poslednjega in zanje bomo prejeli plačilo zmagovalca.

Iz večnosti nam sije večni dan in sveti v mrak zemlje. Odložimo zato žalost in bridkost in se pripravljamo, da bomo vredni za svoja dela kedaj sprejeti nase lepoto in srečo božjega dne in njegove nesmrtnosti sreče.

Dajmo, oziroma se k Bogu, k našemu soncu, verujmo v srečo in delajmo zanjo.

Koledarček ZZD za leto 1941

je potreben vsakemu delavcu

Tako pester, živahen, slikovit in zanimiv gotovo letos ne bo noben drug žepni koledarček. Delavcem bo pravi kašipot do njihovih pravic, svetovalec v mnogih vprašanjih, pa še v razvedrilo v njegovih težavah.

Stane din 10.—

Naroča se ga pri
podružnicah ali centrali ZZD

Akcije Delavske zbornice

Uprava Delavske zbornice je neprestano na delu za delavske koristi. Nič ne de, če prenapeteži iz nam nasprotnih taborov delavnosti sedanje uprave zbornice nočejo priznati. Nič ne de, če se sodelovanju z zbornico odreka. Zbornica gre svojo začrtano pot v varstvo delavskih interesov namoteno naprej.

Akcije Delavske zbornice v centrali pa tudi po njenih ekspoziturah v Mariboru in v Celju ter preko novoustanovljenih dopisništev neprestano rastejo. Zbornična uprava je zato delno izpremenila urnik zaposlitve v svojih uradih. V Ljubljani je poleg redne dopoldanske službe od 8. do 14. ure uvedla še redno dnevno službo od 16. do 19. ure. Delegati Delavske zbornice prisostvujejo neštetim pogajanjem in poravnalnim postopkom. V večini slučajev ti delegati za delavstvo tudi izposlujejo ob teh prilikah znatne uspehe. Marksistični in filomarksistični nasprotniki jih v svoji zakrknjenosti sicer včasih gledajo postrani, končno pa morajo biti vendar hvaležni za njihovo udeležbo, ker bi brez njih navadno pogoreli. Celo tisti, ki proglašajo svoje nesodelovanje s sedanjo zbornico, se pod pritiskom važnosti od zbornice započeti akcij istih vseeno udeležujejo. Vedo, da ne morejo preko njih, če nočejo sebe razkrinkati za popolnoma neresne v delavski borbi.

Razumljivo je, da vpliv Delavske zbornice in zaupanje vanj med delavstvom raste iz dneva v dan. Razumljivo je zato, da se dopisi na zbornico vsporedno s tem zaupanjem množijo, da rastejo številke opraviilih zapisnikov in da se zaradi tega vpliva naši nasprotniki jezijo. Delavska zbornica postaja vedno bolj prava predstavnicca vsega slovenskega delavstva. Za zgled kako Delavska zbornica dela, hočemo tu navesti samo nekaj njenih akcij od zadnjega tedna:

ZA PEKOVSKKE POMOČNIKE

Pekovski mojstri zahtevajo, da se jim zopet dovoli nočno delo od nedelje na ponedeljek. Pekovski mojstri svoje akcije utemeljujejo, da to zahteva posebni interesi prebivalstva. Mi pa smo mnenja, da ti posebni interesi predstavljajo samo vrsto razvajencev, ki ne prenesejo malo postaranega kruha. Delavci sami so veseli, če imajo vsaj dosti enotnega pa če tudi dan ali dva starega kruha, naj se še drugi naučijo nekoliko skromnosti in jesti postaran kruh.

Delavska zbornica se je zato izrekla proti temu, da bi se nočno delo zopet uvedlo. To svoje stališče je utemeljila s tem, da na kmetih jedo kruh, ki je star večkrat po cel teden, pa so vseeno zdravi. In da morejo napeči tudi svežega kruha, čeprav bi začeli s svojim delom šele po četrti uri v ponedeljek zjutraj. Tega bi pa pač smeli in ga lahko prodajajo tudi svežega. Prav tako.

IZPOPOLNENJE INSPEKCIJ DELA

V zvezi z našimi predlogi o Inspekcijah dela in o njihovih izpopolnitvah je naša Delavska zbornica preko Centralnega tajništva v Beogradu tudi v tem oziru na delu. Centralno tajništvo je tako napravilo že načrt za novo uredbo o tej stvari. Po tem bodo Inspekcije dela mnogo bolj samostojne in pri delu mnogo bolj hitre. Zadošči se jih bo tudi denarno podprlo s prispevki, ki jih bodo v to svrhu morali dajati podjetniki. Ljubljanska Inspekcija dela bi imela letno po tem načrtu 466.000 din dohodkov, da jih porabi za svoje posle.

Naša zbornica je posebej v tem tednu v dopolnilno ureditev stavila zahtevo, da se delovanje Inspekcije dela raztegne tudi nad državna banovinska in občinska podjetja. To je radi obstoječih razmer prav posebno potrebno. Referate za Inspekcijo dela naj se uvede tudi pri vseh okrajnih načelnstvih in pri samoupravnih mestnih občinah. Kako zelo je to potrebno, da na glavarstvih kdo pozna socialno zakonodajo je dosti, če navedemo za vglad, da smo prosili neko glavarstvo za poravnalni postopek, a to ni sklicalo poravnalnega postopka. Nasprotno nam je sporočilo takole:

»Vsak delavec lahko natolče po 2 m³ šodra in zasluži 30 din na dan. Podjetnik je izjavil, da plače ne more povisati, ker šodru ne more dvigniti cen. Zadeva je urejena, ker je bil tu od Inspekcije dela neki organ.« Ta dopis kaže, da uradniki na okrajnih glavarstvih ne poznajo socialne zakonodaje in se ne zavedajo svojih nalog.

TARIFNA LESTVICA MIZARSKIH POMOČNIKOV

Zbornica že dalj časa vodi akcijo za mizarske pomočnike. Prizadeva si, da bi jim priborila skupno s strokovnimi organizacijami primerno plačo. Zaprila je po vseh brezuspešnih poizkusih pri mizarskih podjetnikih bansko upravo za predpisano tarifno lestvico. Nove minimalne mezde so v to prizadevanje zbornice prinesle nov moment. Mezde mizarskih pomočnikov je treba sedaj nad minimalne mezde primerno dvigniti. Zbornica je izposlovala zato na banski upravi novo anketo med delodajalci in delojemalci mizarske stroke. Ta anketa bo v torek dne 5. nov. Pričakujemo, da bo prinesla mizarskemu delavstvu ugodne rezultate.

DRŽAVA NAJ DA ZGLED

Gradbeno delavstvo je po zaslugi ZZD v tem letu vendar nekaj pridobilo. Privatni podjetniki so zavezani, da mu dajejo take plače, kakor jih je določila zadnja razsodniščna komisija. Pri javnih delih, državnih, banovinskih in občinskih v tem oziru ni jasnosti. Spori nastajajo zlasti pri tistih delih, ki jih vršijo v lastni režiji država, banovina, šolske občine, razni šolski odbori cestni odbori itd. Zbornica se je postavila na stališče in pri kr. banski upravi zaprosila, da so kolektivne pogodbe za stavbno stroko veljavne tudi v gori naštetih slučajih. Zbornica smatra, da morajo dajati državne in javne ustanove dober zgled privatnim delodajalcem. To jim je lahko posebno še radi tega, ker ne plačujejo ogromnih davkov, doklad in taks, ki jih morajo plačevati privatni delodajalci. Zbornica svoj predlog tudi drugače zadostno utemeljuje in je nesporno, da bi morala oblast njene predloge osvojiti. Kako pride delavstvo do tega, da je slabše plačano in manj zavarovano če dela pri ustanovah, ki imajo v rokah zakonodajno moč in to moč izrabljajo potem zato, da delavstvu krčijo njegove pravice, delodajalcem pa pobijajo njihovo konkurenčnost.

ZA NAMEŠČENCE

Nova banska odredba je zvišala plače trgovskim pomočnikom in zasebnim nameščencem. Najnižja plača trgovskemu pomočniku je poslej 1150.—din, zasebnemu nameščencu pa 1300.—mesečno. Delavska zbornica in nameščenska organizacija so že pokrenile vse potrebno, da se bodo te najnižje plače tudi v resnici izplačevale.

Z gornjo odločbo pa vprašanje nameščenskih plač še ni rešeno. Dragi-

nja je porastla tudi za one nameščence, ki imajo svoje prejemke višje od teh minimalnih in zato upravičeno zahtevajo, da se jim njihovi dosedanja prejemki povečajo. Pri tozadevnih razgovorih z nameščenskimi delodajalci so nameščenci naleteli sicer na razumevanje, toda praktičnih rezultatov niso dosegli. V okviru zbornične akcije so zato nameščenci bansko upravo zaprosili za uvedbo poravnalnega postopka in sklicanje ankete za uvedbo primernih draginjskih doklad.

ZA RUDARJE DRŽ. RUDNIKOV

Z novimi minimalnimi mezdami so prekoračene plače, kakor so jih doslej prejemali rudarji po državnih rudnikih v večini. Rudarska podjetja pa se niso držala novega predpisa o najnižjih plačah za teritorij dravske banovine in so rudarjem izplačevala nižje mezde, kakor so sedaj zakonite. Rudarji naše organizacije so se radi tega na centralo pritoževali, mi pa smo prosili za posredovanje Delavske zbornice. Ta je vsem prizadetim rudnikom sporočila, da so dolžni svojemu zaposlenemu delavstvu izplačevati najmanj minimalne mezde. Mi smo o tem obvestili poročali svojim strokovnim organizacijam. Rudarsko delavstvo v državnih rudnikih bo tako za visoke stotisočake na boljšem pri svojih plačah.

Pričakujemo namreč z gotovostjo, da se rudniki jasnim šš, ki tu govorijo v prid rudarjem, ne bodo upirali. Kdo naj zakon izvajajo, če ga ne bi izvajala državna podjetja.

ZA RUDNIŠKE IN KOVINARSKKE UPOKOJENCE

Znano je prizadevanje Delavske zbornice za staro in novo upokojenje naše pasivne Bratovske skladnice. Zbornica je hotela doseči, da bi dobilo upokojeno delavstvo Bratovske skladnice primerno podporo ali prispevek iz Osrednjega sklada Bratovskih skladnic. Ministrstvo za gozdove in rudnike je ta predlog naše zbornice odklonilo.

Zbornica sedaj ni obupala. Če z juna ni pomoči, si moramo pomagati sami. Zbornica prosi bansko upravo za sklicanje posebne ankete, da se ustanovi v to svrhu poseben sklad. V sklad naj bi prispevali: rudarska in topilniška industrija, banska uprava iz bednostnega sklada, občine rudarskih in kovinarskih podjetij, Glavna bratovska skladnica iz lastnih sredstev. Toda to je še daleč premalo. Tudi so bili podpore deležni le staroupokojeenci. Novoupokojeenci pa morajo ob starih pokojninah živeti ob novi draginji. Brezpogojno je treba tudi tem primernih draginjskih doklad. Prav pravi zbornica v svojih aktih k tej točki: dvakrat da, kdor hitro da! — Kaj bi rekli k temu? razni kritikasti zoper zbornico naj raje z njo delajo, kakor da jo pri delu za delavstvo ovirajo.

Tako smo na hitro v kratkem vrgli na papir nekaj vrstic v vednost prizadetemu delavstvu o prizadevanjih Delavske zbornice. Samo o tem tednu poročamo. Kdor čita dnevno časopisje, tam lahko vidi, kar preje nikoli ni bilo mogoče videti: Dan za dnem dobivate poročila o ukrepih, posredovanjih, akcijah in delovanju Delavske zbornice. Ta poročila so znak njene delavnosti in njene sposobnosti, pa ne pomaga prav nič, če nasprotniki samo zabavljajo. Dejanja govore in delavcem odpirajo oči, da je razlika med prejšnjo in sedanjo upravo Delavske zbornice, kakor med nočjo in med dnem. Naš pokret, ki predstavlja večino v sedanji zbornični upravi, si zato ob takšnem delu in ob jezi nasprotnikov samo čestita.

Pravna in socialna zaščita kmečkih poslov

Kmečki posli niso pravno zaščiteni z istimi zakoni, kakor ostali delavci v obrti in industriji, ampak veljajo zanje še vedno stari poselski redi, ki jih je izdala še Avstrija za posamezne dežele, in sicer za bivšo Kranjsko: Zakon z dne 18. marca 1858, za bivšo Štajersko: Zakon z dne 27. junija 1895.

Poselski red ureja službeno razmerje med kmečkimi posli in gospodarji, določa odpovedne roke in tudi minimalno socialno zaščito.

Mezdo mora, ako ni pogojen poseben rok izplačevanja, izplačevati gospodar v rokih, ki so v določnem kraju v navadi, ako pa se to ne da določiti, za celotno službovanje četrtno, sicer pa mesečno.

Hrana, ki jo posli dobivajo, mora biti zdrava in zadostna. Pogajati se zaradi kakovosti in množine hrane ni dovoljeno.

Ako posel zbolí, mora skrbeti gospodar za njegovo postrežbo in zdravljenje. Stroški zdravljenja pa se smejo le tedaj vračunati pri mezdí, ako si je posel sam zakrivil bolezen.

Ako traja bolezen nad štiri tedne, se mora posel, po preteku tega časa, ako je iz službe odpuščen in je brez premoženja, oskrbovati, kakor se sploh oskrbujejo brezposelni siromaki, a se mora o tem župan pravočasno obvestiti.

Gospodar lahko oskrbuje zbolelega posla doma, odda ga pa lahko tudi v kako javno bolnišnico, ali sploh v kak drug kraj, ako se more to zgoditi brez nevarnosti za bolnika.

Kmečki posli in poljedelski delavci so izvzeti iz obveznega socialnega zavarovanja. Zavarovani so skupinsko le za primer nezgode, in sicer po 5. mezdnem razredu, to je z zavarovalno mezdó 14 dinarjev dnevno. Zavarovalni prispevek plačuje zanje banovina. Če se ponesrečijo pri poljedelskih strojih (mlatilnicah, slamoreznih, krožnih žagah), ki jih goni elementarna ali živalska sila, jim mora preskrbeti zdravniško pomoč, zdravljenje in zdravila Okrožni urad za zavarovanje delavcev. Za ves čas, dokler so delanezmožni, dobivajo hranarino po 9.33 din na dan. Če so bolni nad 10 tednov, dobivajo pa od 70. dneva dalje že 100% lečevno rento, ki znaša 11.50 din na dan. Če po končanem zdravljenju ostane njihova delazmožnost zmanjšana nad 10%, jim mora Okrožni urad plačevati mesečno rento, ki je začasna ali pa trajna,

če so posledice utrpele nezgode trajne. Podlaga za računanje rente je zavarovani letni zaslužek delavca v petem mezdnem razredu, ki znaša 4200 din. Tudi najvišja letna renta ponesrečenega poljedelskega delavca te vsote ne sme prekoračiti.

Brez dvoma je sedanji poselski red zastarel in je treba delati na tem, da se tudi kmečkim poslom in poljedelskim delavcem enako uspešno zavaruje zdravje in starost z moderno socialno zaščitno zakonodajo, kakor se je zavarovala obrtno-industrijskim delavcem. Pokojni dr. Engelbert Dollfuss je leta 1928. na II. glavni skupščini Zveze narodov dejal, »da brez socialnega zavarovanja kmečkih ljudi ni napredka v kmetijstvu.«

Ne smemo prezreti žalostnega dejstva, da je namreč sedanji zmaterializirani čas razkrojil tudi trdne in solidne vezi med kmečkimi posli in gospodarji. Nič več nočejo biti posli, zlasti mlajši člani kmečke družine in se ne marajo več podrežati gospodarjevi avtoriteti. Zahtevajo prost izhod, pohajkovanje in popivanje v prostem času in se otrsajo nadzorstva.

Svoj odnos do gospodarja skušajo spraviti v strogo praven odnos, ni več družinskega občestva, ki je bilo nekdanj ali pa še do nedavna tako značilno za kmečke posle.

Spremenil se je tudi moderni kmečki gospodar. Prežet od liberalnega duha našega časa odriva posle od družinske mize in jim hoče biti samo še »delodajalec«.

Prava sramota za naše kmečke domove so kmečki berači, ki se rekrutirajo iz odsluženih, zgaranih in betežnih kmečkih hlapcev. Ko obnemorejo zaradi starosti ali pohabljenosti, jih gospodarji brezsrčno odslovijo in pošljejo na občino. Občinska preskrba siromakov je pri nas klavrna. Nekaj časa hodijo ti reveži na »numare«, nato odrinejo v drug kraj, občinski birači jih podijo iz ene občine v drugo, dokler v kakem stelniku ali v šupi ne končajo svojega bednega življenja. Ob takih živih in žalostnih zgledih iz vsakdanjega življenja se mora naravnost zgroziti vsak kmečki posel!

V razmerah, kakršne so danes, moramo povedati žalostno resnico, da bo od 50.000 kmečkih poslov v Sloveniji čez nekaj let 5000 beračev. Pa kdo si pri nas s tem beli glavo?

(Dalje prih.)

Naše bolniško zavarovanje

Ravnateljstvo Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je na svoji zadnji seji obravnavalo poskusno bilanco bolniškega zavarovanja za I. polletje 1940, iz katere posnemamo sledeče:

Predpisani dohodki so znašali dinarjev 29.133.922.81. Od teh odpade na predpisane bolniško zavarovalne prispevke Din 28.421.862.86, ostalih Din 712.059.95 pa se nateka iz naslova povračil, dohodkov lastnih kopalniških naprav, obresti itd. Pod predpisani prispevki je razumeti prispevke, ki so bili predpisani za dobo od 1. januarja do 30. junija, toda dejansko takrat še niso bili plačani, temveč se običajno realizirajo šele po preteku 3 in pol mesecev.

Izdatki so dosegli v prvem polletju 1940 Din 28.834.049.64. Potemtakem znaša poslovni prebitek Din 299.873.17; toda ta prebitek je navidezen in pri nestalnosti rizika zelo neznamenit. V bilanci ni mogoče vpoštovati vseh računov, ki dejansko spadajo v prvo polletje, ker prihajajo ti računski običajno šele po zaključitvi računskega obdobja. Na podlagi staleža bolnikov so manjkajoči računi ocenjeni z Din 550.000.—, vsled česar je prvo polletje 1940 dejansko zaključeno z Din 250.126.83 poslovnega primanjkljaja.

Med izdatki je najvišja in najvidnejša postavka — hranarina Din 8.196.064.25 ali 28.13% od skupnih dohodkov. Za zdravila je izdal urad Din 3.350.840.72 ali 11.50%. Oskrbnine v bolnišnicah so v prvem polletju dosegle Din 3.233.944.75 ali 11.10%. Stroški za zdravilne so znašali Din 3.072.915.86 ali 10.55%. Porodniške podpore, dajatve in storitve so urad obremenile z Din 1.719.232.25 ali 5.89%. Zdravljenje v sanatorijih je znašalo Din

1.409.393.25 ali 4.84%; nega in popravila zob Din 583.604.73 ali 2%; pogrebne Din 224.798.50 — 0.77%; vzdrževanje ambulanc Din 751.244.69 — 2.58%; laična kontrola bolnikov Din 462.558.73 — 1.59%; odpis in vzdrževanje inventarja Din 236.384.88 — 0.81%; stroški samouprave Din 40.449.50 — 0.14%; razni stroški Din 38.430.— — 0.13%. Dotacija skladu za odpis neizterljivih prispevkov je znašala Din 710.546.57 ali 2.44%, dotacija skladu za pokritje primanjkljajev pa Din 710.546.57 ali 2.44%. Od upravnih stroškov Din 4.093.094.39 ali 14.05% odpade na osebne izdatke — plače nameščencem, doklade itd. Din 3.272.659.58 ali 11.23%, na materilane izdatke pa Din 820.434.81 ali 2.82%. Med materialnimi izdatki pa Din 820.434.81 ali 2.82%. Med materialnimi izdatki obremenjujejo urad zelo občutno najemnine za poslovne prostore, ki predstavljajo obrestno in amortizacijsko službo investiranih gradbenih stroškov, kar znaša 7% od zazidanih glavnic.

Hranarina je še vedno skoro za 3 točke višja kakor povprečje na področju cele države. S tem v zvezi so višji tudi ostali izdatki, ki so odvisni od staleža bolnikov. V prvem polletju je bilo v staležu delanezmožnih povprečno dnevno 2.406 oseb, porodnic, ki so prejemale dajatve in podpore pa 343.

Iz imovinskega stanja je razvidno, da znaša zaostanek na neporavnanih prispevkih Din 30.202.090.08. To je ogromen znesek, ki pomeni za urad manjkajoča obratna sredstva, katere si mora urad za vzdrževanje likvidnosti od drugih zavarovalnih panog izposojati proti obrestovanju po 6%.

Vprašanje sezonskih podpor stavbincev rešeno

Strokovna zveza gradbenega delavstva ZZZ se je od ustanovitve z vsemi sredstvi borila za to, da se že enkrat odpravi krivica, ki je bila prizadejana s strani bivšega marksističnega vodstva Javne borze dela s tem, da je pravilnik izključeval vse sezonsko delavstvo pri prejemanju podpor ravno v tistih mesecih, ko je gradbeno delavstvo v največjem pomanjkanju. Vso našo borbo je lahko gradbeno delavstvo že lansko leto jasno uvidelo in spoznalo, toda žalobno ni dobivalo moralne podpore tam, kjer jo je pričakovalo. Krivci nereda in zapostavljanja gradbenega delavstva pri Javni borzi dela so vsako akcijo, katera je bila naperjena, da se krivična uredba uniči, zavirali. Marksizmu ni nikdar bilo zato, da se delavstvu na en ali drug način pomaga, temveč, da se ga vedno in povsod razburja in spravlja v nerazpoloženje proti onim, kateri v resnici skrbijo, da se položaj gradbenega delavstva izboljša. Tako tudi v tej borbi smo bili osamljeni in ker v lanskem letu naša Zveza še ni zavzemala vodilnega položaja, kot ga zavzema letos, nismo mogli v celoti ime-

novano uredbo uničiti. Po letošnjem velikem razmahu je Zveza napela vse sile, da se krivično od marksistov sestavljena in podpisana uredba enkrat za vselej uniči. Gradbeno delavstvo pa prizna kot stalen poklic in kot takemu prizna podporo ne le v letnem času, temveč tudi v zimskem, kadar jo je najbolj potreben. V tej težki borbi nas je z vso močjo podprala tudi uprava Delavske zbornice, katera je zastavila vse sile, da pride gradbeno delavstvo do svojih izgubljenih pravic. Te dni smo dobili obvestilo, da je glavna uprava za posredovanje dela osvojila naš predlog, da v Sloveniji ni sezonskih poklicev in odredila Javni borzi dela, da v bodoče vse delavstvo enako obravnava. Tako bo letos sezonski delavec dobival brezposelne podpore brez omejitve in sicer na podlagi zavarovanega članstva. Prednje sporočamo vsemu gradbenemu delavstvu, da se bo vedelo potem ravnati, obenem pa da bo vedelo, kdo se bori za njegove pravice. Vsak pošten gradbeni delavec zato ne more biti član nobene druge organizacije, kot ZZZ.

Komunistična borba proti veri

Borba proti veri spada med bistvene naloge komunizma. Nov dokaz za to nam nudi moskovska »Pravda« z dne 24. septembra. Ta list je objavil kratko vsebino novega brezbožnega priročnika, ki je pred kratkim izšel na 470 straneh. Izdala in založila ga je državna brezbožniška boljševiška založba. Pri urejevanju novega priročnika je sodelovalo 22 vnetih »tovarišev« profesorjev. Vrhovno nadzorstvo nad delom je imel znani brezbožniški prvoboritelj Gubelmann - Jaroslavski, ki si je že oškropil svoje junaške roke s krvjo mnogih krščanskih mučencev. Kot glavni urednik brezbožniškega priročnika je označen tovariš Scheinmann, po narodnosti prav tako Jud kakor Gubelmann - Jaroslavski.

»Pravda« pričenja poročilo o novi knjigi z ugotovitvijo, »da so v Sovjetski Rusiji za vedno uničene socialne korenine verskega čustvovanja«. Vendar pa mora list med drugim priznati, »da so še množični zaostali državljani verni«. Prav zaradi tega je treba pripisovati »borbi proti veri velikanski pomen za komunistično vzgojo delavstva«. Še vedno velja Leninova temeljna resnica, da je treba vero vedno in z vsemi, najrazličnejšimi okoliščinam prilagojenimi sredstvi napadati in pobijati.

Na teh temeljih je tudi zgrajen novi brezbožniški priročnik. Zvesto se naslanja na Stalinov izrek: jaz sem proti veri, ker sem za znanost. Znanost in na znanosti sloneč svetovni nazor pa je nezdružljiv z verskim naukom. Prvi in glavni temelj komunistične propagande je, da sta komunizem in vera nezdružljiva. Zato je prvih šest poglavij novega brezbožniškega priročnika posvečenih »znanstveni« kritiki verskih temeljnih resnic. Proti tem

»znanstvenim« resnicam potem sproti postavljajo osnovne resnice »znanstvenega« materializma. Vera in verske družbe so samo sredstvo, s katerim kapitalisti slepe delavske množice. Kapitalisti se, tako trdi ta »znanstveni« priročnik, pri razrednem boju naslanjajo na vero. Kristusov verski nauk ima po boljševiškem mnenju samo en edini cilj: vzgajati kapitalizmu pokorne sužnje. »Vse vere posvečujejo izkoriščanje, kapitalistično lastnino in roparsko vojno. Zato mora proletarijat, ki se bori proti kapitalističnemu izkoriščanju, vedno pobijati tudi duhovni opij vere, ki jo uporabljajo kapitalisti za strupljenje delavskega duha«. Kljub tej odkriti in temeljiti sovjetski vojni napovedi vsakemu verskemu mišljenju in čustvovanju, se vendar včasih v tujini predstavlja Sovjetija kot država, v kateri vlada svoboda vere in mišljenja kot »nikjer drugje«. »Za boljševika je vera le zasebna zadeva vsakega posameznika in stranka se bo proti veri neizprosno borila, kakor je to doslej vedno delala.«

Kljub velikemu načelnemu sovraštvu do vere nalaga previdnost sovjetskim mogotcem, naj delajo počasi, da ne bo preveč odpora. Vera je v starih ljudeh močno zakoreninjena. Zato ni pričakovati, da bi tudi sedaj vera naenkrat izginila. Posebno poglavje novega priročnika je posvečeno izvoru verske miselnosti. Primitivni človek je po njihovem mnenju začel verovati iz strahu pred nepojasnjenimi naravnimi silami. »V kapitalistični družbi pa je tlačenje nižjih razredov, pomanjkanje njihove izobrazbe in revščina vzrok verskega čustvovanja.« S posebnim sovraštvom se v tej knjigi obračajo proti katoliški Cerkvi in protestantskim sekam, ki da so »s svojih prižnic razširile

Draginjske doklade prijaviti okrožnemu uradu

V sedanjih izrednih prilikah dajejo podjetja in tudi manjši podjetniki svojim nameščencem in delavcem izjemne enkratne draginjske doklade ali nabavne prispevke. Okrožni urad za zavarovanje delavcev opozarja vse delodajalce, da je treba pri prijavljanju zaslužka delavcev in nameščencev navesti v prijavnici poleg redne plače tudi enkratne ali ponavljajoče se draginjske doklade, nabavne prispevke itd., četudi se te izredne doklade izplačajo le enkrat ali v večkratnih presledkih na leto. Take doklade in prispevke morajo delodajalci takoj ob izplačilu javiti Okrožnemu uradu. V takih slučajih je treba v prijavnici poleg redne plače navesti: »Enkratni letni (polletni) draginjski prispevek din . . .«. Ta prispevek se porazdeli enako na vse mesece v letu oziroma obdobju, za katero je bil poseben prispevek izplačan in se prišteje k redni plači ter tako določi mezdni razred. Delodajalci naj to opozorilo vpoštevajo in

izvršijo potrebne prijave, ker bi v nasprotnem primeru škodovali delavstvo na pravicah glede višine bolniških podpor, zlasti pa glede višine invalidskih in starostnih rent. Delodajalec, ki prijavi nepravilni zaslužek nameščenca ali delavca, se po § 195. ZZZ kaznuje z denarno globo do 1.000 din.

Za obnovo življenja po evangelijskih načelih

Švicarski zvezni svet je izdal poziv na državljane, v katerem pravi:

»Švica stoji v tem trenutku pred težko nalogo, da vpelje nov red na znotraj in na zunaj. To bo obnova, ki je ni mogoče izpeljati brez odpovedi in žrtve. Mi moramo s pogumom zreti v bodočnost in vsak mora pomagati. Čas notranje obnove za vsakogar je prišel. Vsak od nas mora v sebi pokopati starega človeka, to se pravi, nič več nase misliti, ampak na druge, na tiste, ki so brez vsega, na slabotne, na potrebne. Sedaj ne gre več samo za to, da bomo dajali miloščino od svojega obilja, ampak v resnici moramo drug z drugim deliti svoje imetje in žrtvovati tudi tisto, kar se zdi neobhodno potrebno. Čisto v smislu evangelija moramo misliti na tiste svoje državljane, ki so v stiski. Odpovedati se moramo vsem tistim udobnostim, ki so tako pogosto samo izraz naše podzavestne sebičnosti. Samo na ta način je moči zgraditi pravo narodno skupnost.«

Naša borba - naša rast

Puconci

Dne 24. oktobra smo imeli lepo obiskan sestanek opekarstva delavstva pri naši podružnici ZZZD. Ob tej priliki nam je bilo pojasnjenih mnogo perečih vprašanj, ki zadevajo naše delavstvo. Na sestanku je poročal tov. Casar, dopisnik DZ iz Murske Sobote. Tov. Casar je interveniral pri podjetju puconške parne opekarne v raznih spornih vprašanjih. V vseh točkah se je dosegel sporazum in je podjetje obljubilo, da bo pri prihodnjem izplačilu izplačalo vsem delavcem razliko na minimalnih medzadah od 24. septembra oziroma od 1. oktobra dalje.

Murska Sobota

Naša podružnica pridobiva na svojem ugledu vsak dan. Dnevno se prijavljajo novi člani in v Soboti skoraj ni več delavca, kateri ne bi poznali naše ZZZD po njeni borbi za delavske pravice. Poleg Šiftarjevih delavk, katere tvorijo jedro organizacije, se v zadnjem času približujejo organizaciji tudi Cvetičeve delavke, katere so do sedaj stale ob strani. Upamo, da bodo v kratkem pristopile vse Cvetičeve delavke v našo organizacijo in tako, ramo ob ramo s tovarišicami iz Šiftarjeve tovarne, delale za lepšo bodočnost vseh tovarniških delavk. Tudi gradbeni delavci imajo svoj odsek pri podružnici in danes skoraj ni več gradbenega delavca, kateri bi ne bil organiziran pri naši ZZZD. Mladinski odsek podružnice ima zbrane skoraj vse vajence, oni pa, ki še stojijo ob strani, naj čim prej pristopijo!

Prijavili so svoj pristop tudi vsi občinski delavci, ki so najdalje oklevali. In končno se zanimajo za našo organizacijo tudi mesarji iz tovarne Benko.

Da je naša organizacija dosegla tak razmah, je čestitati njenemu vodstvu, ki neustrašeno gre po začrtani poti tako, kakor to dela tudi vrhovno vodstvo naše ZZZD. Naši uspehi so znak, da smo na pravi poti.

Ljutomer

Dne 27. okt. se je v dvorani Viničarskega doma izvršil ob lepi udeležbi delavstva vseh strok ustanovni občni zbor naše podružnice, ki ga je vodil tov. Košnik. Zastopnik centrale ZZZD tov. Rozman Peter je v lepem govoru orisal pravilno pojmovanje strokovne organizacije ter razvil program ZZZD. Pravila so bila soglasno odobrena. V odbor so bili izvoljeni naslednji: Predsednik tov. Košnik Joža, podpredsednik tov. Kosi Joško, tajnik tov. Kuplen Ivan, blagajnik tov. Megla Joško, gošpodar tov. Štraki Andrej. Krajevni zaupniki za posamezne stroke: Nemec Viktor, Marjanovič Luka (poljedelsko delavstvo), Stojko Mihael (regulacijska dela), Petkovič Ivan (rudarji), Črček Matija (stavninci), Kolbl Franc (usnarji). Odbor si je nadel nalogo, da med delavstvom ljutomerskega okraja širi strokovno organizacijo, potom nje uredi pravično delovno razmerje ter širi idejo našega programa.

Kranj

Že dalj časa se pri nas v tekstilnih tovarnah krči delo. V tovarni Jugobruni se je v tkalnici in predilnici delalo po tri dni v tednu, na ta način je delavstvo omenjene tovarne izgubilo preko 30 delavnih dni, za katere je prejelo le enkratno podporo v znesku od 120 do 150 din. V zadnjem času se je pričelo z izdelovanjem vojaškega blaga in se je vsled tega moralo omejiti delo na več statvah. Odpovedano je bilo vsled tega v četrtek 24. X. t. l. 54 delavcem tkalcem. Zaradi vedno večjega pomanjkanja dela smo te redukcije že dalj časa pričakovali. Vsled tega smo vedno poudarjali, da se v tem primeru zaščitijo socialno šibkejši. Ko so bili dne 24. t. m. od podjetja poklicani zaupniki tkalnice, da sporazumno izvedejo redukcijo, sta zaupnika JSZ takoj predložila seznam delavcev, ki bi prišli za redukcijo v poštev. Z malimi izjemami je bilo delavstvo, navedeno v tem seznamu, tudi sprejeto za odpust. Na ta način je prišlo do odpusta delavcev v večjem primeru, ki se preživljajo samo od dela svojih rok. Napačna pot, ki so jo zavzeli JSZarji, je med delavstvom napravila upravičeno razburjenje.

Izjavljamo, kakor je tudi dobro znano vsemu delavstvu tov. Jugobruni, da so širili in propagirali med delavstvom zadnji čas le interese svoje organizacije, a so kljub temu reducirani tudi njihovi člani. Mi med delavstvom ne maramo delati izjeme, zato se bomo potrudili, da se odpust delavstva izpremeni v toliko, da bodo socialno šibkejši ostali zaposleni.

ZZD je uspešno posredovala, da začnejo zobozdravniki v Kranju zopet z delom za zavarovance OUZD. Med zobozdravniki in

OUZD je namreč nastalo nepogodbno stanje, kar je bilo v veliko škodo zavarovancev. ZZZD je v svoji brigi za splošne delavske koristi zaprosila OUZD za čim prejšnje rešenje. Prejeli smo odgovor, da bodo prvi zobozdravniki pričeli z delom že v začetku novembra.

Ljubljana-splošna

NAŠA ORGANIZACIJA V SATURNUSU LEPO NAPREDUJE

V nedeljo dne 27. okt. se je sestal pripravljalni odbor ZZZD v tovarni Saturnus na širšo sejo. Vsi navzoči delavci in delavke iz Saturnusa so pokazali izredno in neomajno voljo, da se zruši v tej tovarni tradicionalni marksistični teror. Nadnevem redu je bilo najprej poročilo strok. tajnika tov. Breznika, ki je navzočim razložil zmotna pojmovanja marksističnega gospodarstva. Tov. Breznik je za svoja izvajanja žel pristržno odobravanje. Nato je sledilo tolmačenje kolektivne pogodbe S. M. R. J. in tovarne Saturnus. Naj navedemo samo eno točko te znamenite pogodbe n. pr. točko 6. Ta točka določa, da se vsi sprejemi in odpusti delavcev morejo izvršiti samo »unter Verständigung« z S. M. R. J. Pa nikar ne mislite, da je ta pogodba še iz časa, ko so hoteli naš narod ponemčiti. Ta pogodba ima datum 12. avgusta 1926. Marksisti so v svoji širokogrudni internacionalnosti vzeli še en izraz iz nemščine...

Ta določba kolektivne pogodbe je tudi v nasprotju z § 35. zakona o zaščiti delavcev. Naša Zveza je bila v zaščito pravic svojih članov prisiljena zaprositi Kr. bansko upravo, da razveljavi navedeno protizakonito določbo.

Po vseh poročilih, ki jih prejemamo iz Saturnusa se bodo po ukinitvi teh določb, ki niso v skladu z zakonskimi določili poštene delavci v tem podjetju oddahnili. Saj jim ne bo treba več nositi težko prislužnih dinarjev, ki bi jih razni »komisarji« nalagali v svoje nepremičnine

Člani odbora so nadalje enoglasno sklenili, da se bodo odslej naprej vršile redne tedenske seje. Vsi pa so izrazili željo, da naj se čim prej vrši ustanovni občni zbor ZZZD, da se tako naši organizaciji omogoči tudi formalno delovanje.

Kamniško okrožje

Vse člane okrožnega odbora opozarjamo, da se vrši okrožna seja v nedeljo 3. t. m. ob 1/2 10 v Društvenem domu v Grobljah. — Pridite točno!

Viničarji

VABILO
na

XX. REDNI OBČNI ZBOR

Strokovne zveze viničarjev ZZZD, ki se vrši v nedeljo, dne 10. novembra 1940 ob 9. uri dopoldne v dvorani Viničarskega doma v Ljutomeru.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Poročilo podružničnih odborov.
4. Poročilo zastopnika centrale ZZZD iz Ljubljane.
5. Volitev odbora in nadzorstva.
6. Predlogi in sklepi.
7. Resolucija.
8. Slučajnosti.

Vabimo vse podružnične odbore, da pošljejo svoje delegate na občni zbor, kakor tudi pravočasno eventuelne predloge. Podružnice, ki so za tekoči mesec (oktober) na dolgu s članarino, nimajo na občnem zboru glasovalne pravice. Vabimo na občni zbor vse ostalo članstvo iz okolice Ljutomer, kakor vse naše prijatelje in simpatizante.

Slovenjgradec

DELA VSTVO V SEVERO ZAPADNEM KOTU SLOVENIJE

Vojna s svojimi posledicami kakor draginja in pomanjkanje surovin ter omejitve trga je prinesla tudi nam marsikatero nevednost, ki so vidne iz razmer v posameznih obratih. Navajamo nekaj primerov:

Tovarna usnja v Slovenjgradcu ima precej naročil, primanjkuje ji pa surovin. Radi tega so imeli sedlarji tritedenski dopust. Tudi v oddelku za struženje kož se čuti pomanjkanje dela in se delavci menjavajo pri delu tedensko, že več kot 3 tedne. V ostalih oddelkih delajo še kakor običajno, toda če ne dobe v kratkem dovolj surovin, bodo morali obrat skrbeti. Delavstvo se plačuje po novi uredbi o minimalnih medzah.

Tekstilna tovarna na Otiškem vrhu obratuje od 4. sept. samo po 4 dni tedensko, pričakuje pa, da bo v kratkem dobila dovolj novih surovin.

Tovarna meril v Slovenjgradcu je odpustila 8 delavcev. Pravega vzroka za odpust ni, ker ima podjetje še vedno dovolj naročil. Razmere so nepovoljne. Uvidevnosti za povišanje plač z ozirom na porast draginje ni, čeprav je podjetje samo zvišalo cene izdelkom.

Delo podružnice ECŽ Ljubljana

Preteklo sredo je imela naša podružnica članski sestanek, ki je bil zelo dobro obiskan. Članstvo je dokazalo, da se zaveda svojih obvez napram organizaciji ter spremljalo poročilo podružničnega predsednika in ostalih funkcionarjev z vso pazljivostjo. Tovariš predsednik je pojasnjeval uspehe, ki so bili z vlogami doseženi, kakor tudi razna druga vprašanja, ki vstajajo pred nami kot mladi strokovni organizaciji v borbi za pravice delavstva. V klenih besedah je vabil članstvo k še večji discipliniranosti in tovarištvu obenem pa obsojal delo tistih, ki se imajo za delavske voditelje, kateri vsak dan govore o svojih uspehih, ki jih ni. Kot predstavniki strokovne organizacije pa ločijo vse one uslužbenke-tovariše, ki ne morejo iz gotovih razlogov biti pri njih včlanjeni, ter jih s svojimi besedami žigosajo kot delavstvu škodljive samo zato, ker so obsodili delo teh gospodov in nočejo razumeti, da se je življenjski bit delavstva v 6 letih silno spremenil.

Skupnost, zelo lepa beseda, kot dejstvo za delavstvo silno potrebna, toda brez kartela in samodržnosti, ki bi si jo lastil ali hotel lastiti odbornik katerekoli strokovne organizacije. Pojem sam nam pove, da je strokovna organizacija pri vsakem podjetju zato, da brani in zastopa po svojih zaupnikih delavstvo, ne pa samo sebe. Kot organizacija smo hoteli z našimi nasprotniki skupno delati, zato tudi nismo šli na zaupniške volitve, temveč smo sklenili kompromis; iskali smo še nadalje z njimi stike, da bi obe organizaciji delali skupno za dobrobit delavstva, a ni šlo. Nasprotno, danes smo zvedeli, kako so to skupno delo vsak dan izigravali. Kupovali so naše člane že takoj drugi dan po podpisnem sporazumu seveda vse z geslom, mi smo v večini. Res so dobili par ljudi, ki nimajo toliko značaja, da bi se odkrito izpovedali, kaj so, ter plačujejo obema organizacijama. A naj vedo! Na take ljudi, ki s svojim dvojnimi stališčem pokažejo svoj dvojen značaj, ni zidati hiše, v katero bi tudi nas pripravili. Tudi njih besede, in grožnje nič ne pomagajo. Naši člani se kljub temu zavedajo »da so fest fantje«, četudi niso njih člani. Vsi skupaj pa se zavedamo tudi tega, da bo organizacija še vseeno delala za koristi vsega uslužbenstva pri ECŽ, čeprav ne bo nič več gospodov, ki pljejo nasprotni organizaciji kri, kot se je izrazil član nasprotne or-

Tovarna kos v Slovenjgradcu, kjer so urejene mesečne plače, je podjetje priznalo svojim delavcem draginjske doklade in sicer dobe poročena po din 200.—, samski pa po din 100.— mesečno. Ta draginjska doklada se je izplačala že za mesec september.

Jeklarna v Guštanju je tudi priznala svojim delavcem draginjske doklade že za mesec september in sicer dobijo vsi delavci po din 300.— mesečno, za ženo pa po din 80.— in za otroke po din 50.— mesečno.

V stavbeni stroki zaenkrat še ni bilo opažati kakega popuščanja, vendar kaže, da bo sezona v kratkem zaključena.

ganizacije. Naše delavstvo naj se zaveda, da smo in bomo videli pri svojem delu le koristi članstva, da bomo pripravljeni braniti pravice delavstva v vsakem primeru. Kot delavci pa pozdravljamo skupnost delavstva v vsakem primeru. Kot delavci pa pozdravljamo skupnost delavstva, toda le pod pogojem, da se pojem političnega prepričanja izbrise iz dela v strokovni organizaciji, da postane strokovna organizacija res idealna tvorba v kateri se bo odbor, ki jo bo vodil, zavedal, da je nesebično delo pot do uspeha in za priboritev pravic delavstvu edino pravična.

Na tem sestanku se je osnoval po pravih centrale ZZZD § 3. točke f in h. posmrtnsko podporni fond, ki ga je članstvo sprejelo z odobravanjem. Do ustanovitve tega fonda je prišlo na pritisk nasprotne strokovne organizacije, ki je imela v prejšnjih letih pod svojo upravo tudi posmrtnsko podporno društvo, katerega pa je sedaj opustila, za nadomestek pa osnovala posmrtnski fond, ki pa je dostopen samo njim članom. Vsem drugim uslužbencem ECŽ pa je dostop nemogoč. Kljub vlogi članstva prejšnjega posmrtnskega društva na nasprotno organizacijo, kaj bo s preostalimi člani društva, ki niso pri njih včlanjeni, in bi še vseeno radi sodelovali pri fondu za smrtne primere, je pa padla beseda, naj se pri njih včlanijo. Iz tega je razvidno, kako so hoteli s silo doseči pristop naših članov k njihovi organizaciji, pozabili pa so, da kot delavci ne bi smeli nikdar vsaj v smrtnem primeru ne, ki človeka najbolj zadene gledati na pripadnost strokovne skupine. Naš odbor se v stvar ni vmešaval, ker smo smatrali njih same za dovolj uvidevne, da vsaj tukaj ne bodo delali razlike, a samo se motili. Zato smo sami osnovali pod okriljem naše Strokovne organizacije fond, ki bo nudil uslužbenstvu ECŽ v težkem primeru smrti v družini medsebojno podporo. Članstvo je to sprejelo z odobravanjem, nasprotnim gospodom pa naj bo v vednost, da se prisiliti ne damo, in da to ni delo za skupnost.

HIMEN

V nedeljo se je poročil naš agilni podpredsednik tov. Rešek Leopold, ki mu v življenju želimo srečo in zadovoljnost ob strani njegove družice. Bilo srečno! Bog blagoslovi!

Zvišanje mezd viničarjem kmečkim delavcem in poslom

Z ozirom na silno zvišanje cen življenjskih potrebščin so se zadnje mesece večini delavstva dvignile mezde več ali manj, bodisi na pritisk delavstva samega, v več slučajih pa tudi le vsled uvidevnosti delodajalcev samih, dočim viničarji, kmečki delavci in posli še niso skoraj nikjer dobili nobenega poviška. Zakaj ne?

Vinogradniki odločno trdijo, da sploh ničesar ne morejo primakniti, češ, da je bila letošnja vinska letina skrajno slaba. Sedaj kažejo kot glavnega krivca na slabo letino. Prejšnja leta pa so bili izgovori, da niso mogli prodati vina in kolikor so ga, pa da po prenizkih cenah itd.

Ne bomo trdili, da v teh prejšnjih in sedanjih izgovorih ni nič resnice. Poudarjamo pa, da tudi ni res, da bi nikakor ne mogli nič primakniti k našim plačam, ako to, kar dobivamo kot odškodnino za delo, še sploh plačo smemo imenovati, posebno z ozirom na današnje cene. Ako so vinogradniki pridelali na enem oralu namesto običajnih 15 hl le samo povprečno 4 hl, pa so ga mogli prodati tudi povprečno štirikrat dražje. In kmečki posestniki, ki so pred leti dobili za 1 kg pšenice po 1 din, za 1 kg krompirja po 50—60 par, za eno kravo po 600—800 din, vendar danes prodajajo te pridelke in živino najmanj za trikrat višjo ceno. Ali bi pri tem zadnji res nikakor ne zmogli svojim delavcem in poslom vsaj za enkratno dvigniti mezd in vinogradniki viničarjem vsaj za 50%? Kako pa naj kmečki delavci živijo in si kupujejo

vsaj najnujnejše življenjske potrebščine, ako mora izdati n. pr. za en par samih templancev za čevlje do 30 din, za srajco do 50 din, za obleko 500—600 din pri dnevnih mezdah in le sezonskem delu 8 do 10 din — in kmečki posel, hlapec, dekla z običajno mesečno plačo 60—80 dinarjev? Naj bi se v ta socialni problem bolj globoko zamislili vsi tisti, ki tolikokrat filozofirajo privatno in javno o vzrokih »bega z dežele«!

Tukaj je poglobitno jedro tega zla, na katerem tako zelo trpi kmečka zemlja zaradi pomanjkanja delavcev in na drugi strani pa naval delavstva v obrt in industrijo v mestih povzroča, da se plače tamšnjemu delavstvu pritiskajo vedno le navzdol zaradi »nadprodukcije« delovnih moči. Kdo še bo rad in v ljubeznijo delal na tuji kmečki zemlji, katere lastniki kot delodajalci tem delavcem nudijo, tako v časih dobre konjunktore kakor slabe, le miloščino namesto poštene plače, pa naj bi ta bila v gotovini ali v naturi!?

Težko prizadeti resno opozarjamo tako vinogradnike kakor lastnike kmečkih posestev, da naj takoj po lastni uvidevnosti zvišajo svojim delavcem mezde, ako nočejo, da bodo le-ti v najkrajšem času postali trop strganih beračev, ki pa ne bodo milostno prosili, ampak se bodo začeli posluževati tudi nezakonitih sredstev, pa naj si bo že to tatvina ali kaj temu enakega.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

Pokojsninsko zavarovanje v javnih podjetjih

Socialni minister je predpisal naredbo o izvajanju zavarovanja za primer onemoglosti, starosti in smrti pri pokojninskih zavodih in ustanovah državnih in javnih podjetij in ustanovah ter pri pokojninskih zavodih zasebnih železnic. Ta uredba se glasi:

Izvajanja obveznega zavarovanja za onemoglost, starost in smrt se zaupa pod pogoji te naredbe tem-le pokojninskim ustanovam:

1. Pokojninskemu skladu stalnih monopolnih delavcev.
2. Pokojninskemu skladu državne tovarne za sladkor na Čukarici.
3. Pokojninskemu skladu kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev in delavk, zaposlenih v zavodih in ustanovah za topniško-tehnično stroko.
4. Banovinskim pokojninskim fondom občinskih uslužbencev.
5. Pokojninskemu skladu Srbskega broderskega društva v Beogradu.

Poleg tega se lahko izvajanje tega zavarovanja zaupa z odlokom socialnega ministra tudi pokojninskemu skladom mestnih občin za delavce in nameščence njihovih podjetij kakor tudi pokojninskemu skladom verskih občin priznanih veroizpovedi, če občina to zahteva in izpolni pogoje te naredbe.

Del dajatev za onemoglost, starost in smrt (pokojninsko zavarovanje, ki je v breme zavarovavca, ne sme biti večji od polovice dajatev, ki so po pravilih tehnike zavarovanja potrebni za določeno dajatev. Del dajatev, ki so v breme delodajalca, mora biti najmanj enak dajatvi, ki je v breme zavarovavca, razen če je državno

ali javno podjetje ali ustanova prevzela polna jamstva za vse obveze pokojninske ustanove do zavarovavca. Če pokojninska ustanova nima najmanj 1000 članov, mora dotično državno ali javno podjetje oziroma ustanova, ki je za njene delavce ali nameščence ustanovljena, prevzeti jamstvo za izpolnitev pokojninske obveznosti. Če zavarovavec preide od ene pokojninske ustanove k drugi podobni ustanovi, mora prejšnja ustanova izročiti novi vse dajatve brez obzira za ves čas zavarovanja pri prejšnji ustanovi. Pokojninske ustanove morajo imeti po pravilih tehnike zavarovanja zadostna jamstva za izpolnjevanje svojih obvez. Zato morajo vsaki pet let, na zahtevo socialnega ministra tudi pred tem rokom, dovoliti, da pooblaščen aktuari pregledajo njihovo imovinsko stanje in obveze ter določijo, ali je njihova imovina z določenimi dajatvami z bodočimi dokodki dovolj velika za kritje vseh sedanjih in bodočih obvez pokojninske ustanove.

Pokojninske ustanove morajo v roku enega meseca dostaviti socialnemu ministru mišljenje pooblaščenega aktuarja, na zahtevo pa morajo dostaviti tudi podrobne račune. Če se pokaže, da imovina ni dovolj velika za kritje vseh obvez, se morajo ukreniti ukrepi, da se povečajo dokodki in zmanjšajo izdatki in, če je treba, se morajo revidirati tudi dajatve. Če pokojninska ustanova ne bi v roku enega leta nič ukrenila, bo odredil ukrepe socialni minister v sporazumu z ministrom, pod čigar nadzorstvo spada dotično državno ali javno podjetje ali ustanova. Pokojninske ustanove morajo po tej naredbi v ro-

ku treh mesecev od dneva, ko bo ta naredba uveljavljena, oddati socialnemu ministru:

1. pravila pokojninske ustanove;
2. službene predpise, ki veljajo za regulacijo službenih odnosov članov do pokojninske ustanove;
3. število članov pokojninske ustanove in število upokojenih;
4. računske zaključke za zadnja tri leta;
5. izkaz o imovinskem stanju in obveze pokojninske ustanove;
6. mišljenje pooblaščenega aktuarja o stanju pokojninske ustanove.

Pokojninske ustanove morajo socialnemu ministru vsako leto do konca meseca junija oddati zaključni račun in poročilo o poslovanju ustanove. Vrhovna državna nadzorna oblast je socialno ministrstvo. To ministrstvo lahko vsak čas od pokojninske ustanove zahteva vsa obvestila in podatke, ki jih smatra za potrebne. Pregled poslov od strani strokovnega organa se lahko nanaša na celokupno poslovanje pokojninske ustanove in na meritorno prekontroliranje bilanc. Pokojninske ustanove morajo staviti pooblaščenim organom na razpolago zaradi pregleda vse knjige, račune, spise itd. Če socialno ministrstvo ugotovi, da pokojninske ustanove tudi po ponovnem opominu ne ustrezajo pogojem te naredbe, jim lahko v sporazumu z ministrom, pod čigar pristojnost spada dotično državno ali javno podjetje oziroma ustanova, odvzame pravico obveznega zavarovanja za onemoglost, starost in smrt.

Iz centrale

ANKETA ZA IZBOLJŠANJE POLOŽAJA GOZDNEGA DELAVSTVA

V nedeljo dne 3. nov. ob 9 dopoldne se vrši v Prosv. domu na Boh. Bistrici anketa za izboljšanje položaja gozdnega delavstva »Verskega zaklada«.

Dnevni red:

1. Poročila zastopnika centrale o socialnih razmerah gozdnega delavstva.
2. Poročila zastopnika Del. zbornice o delu Zbornice za gozdno delavstvo.
3. Poročila krajevnih funkcionarjev.
4. Sklepi.

Vabimo tem potom naše podružnice, katerih članstvo je zaposleno pri gozdnih delih, da se ankete udeležijo.

Ljubljana — gradbeni

Šesta odborova seja, zadnja pred obnim zborom bo v nedeljo 3. novembra ob 9 dopoldne v prostorih organizacije. — Udeležitev je častna dolžnost.

Ziri

Naša podružnica je preteklo nedeljo dne 27. t. m. priredila in prav posrečeno izvedla veliko tombolo. Tombola se je vršila v veliki dvorani novega Prosvednega doma v Zireh. Da je bila uspešna, dokazuje dejstvo, da so bile prav vse tablice razprodane. Udeleženci so z veliko nestrpnostjo pričakovali vsi glavnih dobitkov. Sreča pa je kakor vedno, bila tudi to pot muhasta in je dobitke, ki so obstojali v vreči moke, 25 kg sladkorja, 4 m³ drv in še veliko drugih dobitkov naklonila samo nekaterim.

Po končani tomboli nam je zastopnik centrale predaval izredno zanimiv in poučen film o postanku in razvoju ZZZ. Film so si ogledali prav vsi udeleženci tombole, ki jih je bilo preko 500. Odšli so od prireditve s trdnim sklepom, da bodo prizadevali mlade Zveze združenih delavcev v Zireh ob vsaki priliki podprli, ker so pač uvideli, da so njena načela in smotri prav v duhu današnjih dni in tudi v tesni povezanosti s slovenskim narodom.

Okrožje Kranj

Preteklo nedeljo se je vršil v Kranju sestanek tekstilnega delavstva iz Jugočeške. Sestanek je vodil predsednik Okrožja tov. Roje, kateri je prisotnim dokazoval uspešno delo ZZZ v Kranju. Za njim je poročal tov. Benedik o delu zaupniškega odbora kakor tudi medstrokovnega odbora. Izvajanja obeh govornikov so bila silno zanimiva, ker so pokazala, proti kakšnim nasprotikom se mora delavstvo boriti za svoje pravice. Nato je dobil besedo zastopnik centrale tov. Kralj, ki so mu razmere med kranjskim delavstvom dobro znane, zato so pa tudi njegova stvarna in kremenita izvajanja naletela med prisotnim delavstvom na ugoden odmev. Delavstvo je uvidelo, da ni druge organizacije, katera bi bila sposobna reševati težko vprašanje delavstva, kakor ravno ZZZ. Cel sestanek je izzvenel v eni sami odločni zahtevi: proč od marksizma, ki se je pokazal za celotno delavstvo škodljiv in kvaren. Pošteni tekstilni delavec in delavka mora za obrambo svojih pravic stopiti v sklop ZZZ.

Jarše

Po težkem stanju, v katerem se je delavstvo zaradi draginje naenkrat znašlo, je isto v tovarni »Induplati« izneslo pred podjetje svoje zahteve po zvišanju prekatégorizacij mezd. Strokovne organizacije, uvidevajoč težak položaj, zavedajoč se resnosti časa in resničnosti izreka: »Ena borba — en kruh«, so nastopile enotno pri tej akciji in si tako tudi zagotovile uspeh, ker je ravnateljstvo na zahteve načelno tudi pristalo. Zveza industrijev tekstilne stroke za Slovenijo pa je zahteve odklonila, misleč, da bo delavstvo od svojih upravičenih zahtev odstopilo. Moramo se tem potom zahvaliti ravnateljstvu, ki je na zahteve brez nadaljnje pristalo, vprašamo pa se, kako more potem Zveza industrijev odkloniti, na kar je podjetje že pristalo. S takim postopkom je v tem slučaju prizadeta narodna zavest, ki jo bo tudi delavstvo znalo ceniti in po njej uravnati svoje prepričanje.

Upamo, da bo stvar kljub temu ugodno rešena, ker je že skrajni čas, ker nas razmere silijo že k novim zahtevam. Članom ZZZ kličemo tem potom, da se oklenejo svoje strokovne organizacije, povsod in vselej naj pomagajo odboru in centrali pri njenem delu in mnogi dvomi in pričakovanja in rešitve od drugod bodo odстранjeni. Neorganizirano delavstvo pa pozivamo, da naj že enkrat spregleda in se organizira, da ne bo vedno požiralo upravičenih očitkov, da živijo na račun drugih.

zahtevi delavstva, kar se je končno tudi zgodilo.

Načrti so odobreni, dela oddana in v sredo so delavci že zasadili lopate. Za gradnjo je odobrenih 2.750.000 din.

Zavarovalno-pravni izreki sodišč delavskega zavarovanja

Sestavlja in ureja Maksimiljan Žagar.

Kratice:

zdz = zakon o zavarovanju delavcev
SUZOR = Osrednji urad za zavarovanje delavcev

OR = razsodba Sodišča delavskega zavarovanja v Ljubljani

RVD = razsodba Vrhovnega sodišča v Ljubljani kot vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja za ozemlje Slovenije.

SN = »Službene novine« kraljevine Jugoslavije

ŽOR = razsodba Stola sedmorice, odd. B, v Zagrebu kot vrhovnega sodišča delavskega zavarovanja

Nov. o p. p. = novela o porodniških podporah k § 49. zdz

okr. = okrožnica

OUZD = Okrožni urad za zavarovanje delavcev.

Nav. = navodila (službena)

RZ = »Radniška zaštita«, službeni list SUZOR-a, s številko letnika in strani.

K § 3. zdz

7. »Če kdo po svojem glavnem pridobitnem opravilu ni zavezan zavarovanju pri SUZOR-u (po § 3. zdz), tudi za svoje priložnostno ali postransko delo, ki ga opravlja proti plači za drugega, ni obvezan zavarovanju, čeprav bi bilo to delo samo po sebi podvrženo zavarovanju. (Primer: Samostojen obrtnik, ki postransko in po priliki vozi kot šofer za drugega podjetnika.)« (OR 140/1938 od 17. II. 1940.)

K § 6. zdz

5. »Tesanje lesa kmetkemu posestniku iz njegovega gozda na način, da postane obdelani les pripraven za trgovinski promet, ne spada več v okvir kmetkega gospodarstva, oziroma poljedelskega dela v smislu točke 1., § 6. zdz, in je zato podvrženo zavarovanju. (Za tako delo je treba posebne strokovne usposobljenosti, ki je poljedelec kot tak nima.)« (Rvd 177/1940 od 3. VII. 1940.)

(Nadaljevanje s 3. strani.)

Menda sta dva vinogradnika sedaj v trgatvi v ljutomerskem okraju povišala delavcem mezde na 15 din na dan, kar je naredilo zelo ugoden odmev pri teh viničarjih, sicer pa tudi silno ogorčenje pri nekaterih drugih viničarjih, katerim se sedaj v tem času trgatve obetajo terjatve za plačilo tako zvanih »odvišnih arov deputatne zemlje«, namesto, da bi se tem viničarjem vsaj to dodalo brezplačno, ako se jim že mezde »ne morejo« zaenkrat nič zvišati. Organizirani viničarji se bomo borili za zboljšanje položaja in zvišanje plač s povsem legalnimi sredstvi in pripomočki. Ako ne bo vsaj za silo zadovoljivega uspeha, za posledice ne bomo mogli odgovarjati, kar moramo tukaj javno izpovedati vsem in vsakomur.

Smo pa še trdno uverjeni, da nam bodo oblasti šle v naši pravični borbi po vseh možnostih na roko. Zato prosimo in zahtevamo!

K § 46. zdz

3. »Večje bolezenske podpore po § 46. zdz so obvezne, ker so z zakonom zajamčena pravica članov, čim jih je glavna skupščina SUZOR-a sklenila. (Proti odločbam urada o teh podporah imajo tedaj upravičenci pritožbeno pravico na SDZ.)« (ZOR 265/1938 od 3. X. 1938.)

K § 56. zdz

3. »Čas orožnih vaj je članstvo v smislu 2. odst. § 56. zdz le, če je član orožne vaje nastopil neposredno iz službe. Všteva se v kvalificirano članstvo za doseg bolniško-zavarovalnih dajatev in pri izračunavanju zavarovanega letn. zaslužka za nezdodne rente (za 1. odst. § 56. zdz, za Nov. o p. p. k § 49. zdz, za podaljšanje bolezenske podpore dobe od 26 na 52 tednov po § 46. zdz, za doseg pravice do zdraviliškega zdravljenja, za zobne dajatve in pri izračunu temelja za nezdodne rente.)« (Okr. OUZD-a Ljubljana, 11/1940, opr. št. 38/2-1940 od 27. IV. 1940.)

K § 59. zdz

1. »Smisel 2. odst. § 59. zdz je edinole v tem, da se članu, ki še ni izčrpal svoje maksimalne podporne dobe (26 ali 52 tednov), pa ponovno zbolji za isto boleznijo v roku štirih tednov po prenehanju podpore, računa početek nove podpore že od dne prvega obolenja, t. j., da se tudi prvo bolovanje všteva v podporo dobo; če pa član ponovno zbolji po več kot štirih tednih, potem se mu prvo bolovanje vobče ne šteje in ima pravico do podpore (za celih 28 ali 52 tednov) ne glede na prejšnje bolovanje. (Tolmačenje cit. določbe, češ da bi član, ki še ni izčrpal svoje maksimalne podporne dobe, imel pravico do podpore ob ponovnem obolenju za isto boleznijo le takrat, če ponovno zbolji na njej že v roke štirih tednov po prenehanju prve bolezenske dobe, je nepravilno.)« (Rvd 168/1940 od 24. VI. 1940.)

K § 81. zdz

1. »Bivši član more svoje pravice iz zavarovanja za onemoglost ohraniti v rokih § 81. in 82. zdz tudi z vojaško službo v smislu § 68. zdz.« (Nav. SUZOR-a, okr. 17889/1940 od 22. V. 1940, služb. del RZ XXII/144.)

K § 84. zdz

8. »O tem, ali je delo ali pot izvršena v »interesu obrata« in nezgoda zaradi tega obratna ali ne, odloča ob istočasnosti članovega osebnega ali še drugih interesov neposredni prevladujoči interes.« (ZOR 45/1939 od 13. II. 1939.)

9. »Napor pri delu ni nesrečni slučaj in zato smrt zaradi srčne kapi pri taki priliki ni posledica nezgode v smislu zdz, pa četudi bi bilo dokazano, da jo je baš ta napor pospešil. (Napor pri delu ni noben izredni nasilni zunanji dogodek, ki daje značaj obratne nezgode. Smrt zaradi srčne kapi je slej ko prej posledica bolezni; vzrok je že obstoječa težka organska okvara. Možno je, da telesni napor pospeši tako smrt, nujno pa tudi ni, ker so osebe s takimi afekcijami podvržene hipni smrti tudi brez vidnega zunanjega vzroka.)« (Rvd 159/1940 od 24. IV. 1940.)

10. »Pot v svrhu nastopa nove službe ni nezdodno zavarovana, ker na tej poti ponesrečeni dejansko še ni nastopil dela, službe, in še ni postal član urada. Tudi ni ta pot pot od rednega bivališča za časa službovanja v tej službi, pa na delo na delovišče, temveč le pot od dotedanjega bivališča v kraj ali na kraj nove službe zaradi nastopa službe.« (OR 141/1938 od 30. IX. 1938.)

K § 103. zdz

3. »Če pravica do nezdodne odškodnine ni bila ugotovljena na podlagi prijave in preiskave nezgode po XII. poglavju zdz, mora upravičenec v smislu in v rokih § 103. zdz zahtevek po nezdodni odškodnini prijaviti uradu sam, sicer pravica do odškodnine zastara. — Prigovor, češ da zahtevek, četudi postavljen šele po izteku rokov § 103. zdz, ni zastaral, ker da je član že ob času zdravljenja uradnemu zdravniku povedal, da izvira poškodba od obratne nezgode, da je zdravnik to uradu prijavil in bi urad zaradi tega moral evesti preiskavo o nezdodi in postopek za priznanje nezdodne odškodnine uradoma v smislu § 100. zdz, je brezpredmeten. (Po § 100. zdz mora OUZD odločiti takoj, ko prejme od delodajalca prijavo o nezdodi ali če tudi drugače zve za nezdodo, ali naj se izvrši preiskava o tej nezdodi. Tu je torej sicer predvideno uradno postopanje OUZD-a, vendar je preiskava na licu mesta predpisana v 2. odst. § 100. zdz le v primerih, ki bodo verjetno imeli za posledico zahtevo rente, ali pa na zahtevo SUZOR-a. Mogoče je torej, da preiskava tudi izostane, kadar je urad n. pr. mnenja, da nezgoda ne bo dala pravice do rente, ker delanezmožnost ne bo presegala 10%. Da pa se pravice nezgodnika v vsakem primeru zaščitijo, odreja § 103. zdz, da more nezgodnik z lastno prijavo realizirati pravico do odškodnine za nezdodni slučaj, če ta pravica ni že ugotovljena na podlagi prijave in preiskave po poglavju XII. zdz. Če ni bilo niti prijave delodajalčeve, niti ni bila pravica do odškodnine za nezdodo ugotovljena potem kakega uradnega postopanja, je nezgodniku s § 103. zdz omogočeno, da sam sporoči uradu svoj zahtevek po odškodnini, oziroma je v takem slučaju njegova stvar, da si v roku § 103. zdz, ki je dovolj dolg, sam zavaruje svojo pravico s pravočasno prijavo svojega zahtevka po odškodnini, če noče, da to svojo pravico zgubi. Pri takem stanju določb zakona je potemtakem brezpredmetno, ali je uradni zdravnik prijavil uradu, da gre za nezdodo, ali pa tega ni prijavil, oziroma ali je urad preiskavo o nezdodi upravičeno ali neupravičeno opustil.)« (Rvd 162/1940 od 3. VII. 1940.)

Novo poslopje OUZD v Celju

Sedanje poslopje OUZD v Celju že dolgo časa ni odgovarjalo potrebam in so si merodajni krogi pri OUZD kakor tudi celjska mestna občina že od leta 1932 dalje prizadevali, da se zgradi poslopje za ambulanco in pisarno. Celjski mestni svet je storil vse, da bi SUZOR ugodil upravičeni